

Tottuuko omaan ääneen? Paneelikeskustelu kirjastoalan podcastien tekemisestä

20.12.2024

Miten kauan yhden podcast-jakson tekeminen vie aikaa? Miten jakso käsikirjoitetaan, ja mitä olisi hyvä tietää uutta sarjaa aloittaessa? Näihin ja moniin muihin opiskelijoiden kysymyksiin vastasivat kirjasto- ja tietopalvelualan podcast-konkarit, jotka osallistuivat SeAMKissa joulukuussa järjestettyyn paneelikeskusteluun podcasteista.

Paneelikeskustelun vieraiksi oli kutsuttu SeAMKin alumnit, kirjastovirkailija Inna Muikku Jyväskylän kaupunginkirjastosta ja tietoasiantuntija Aleksi Peura Helsingin yliopiston kirjastosta. Muikku tuottaa Jyväskylän kaupunginkirjaston podcast-sarjaa nimeltä *Lohikäärmeradio* ja Aleksi Peura puolestaan Helsingin yliopiston kirjaston sarjaa *Avoimella otteella*.

Teamsin kautta järjestettyä paneelikeskustelua seuraamassa oli joukko kirjasto- ja kulttuurialan opiskelijoita. Vieraita haastattelivat kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelija Jousia Kormala ja kulttuurituotannon opiskelija Milla Hanhikoski. Keskustelun teknisestä toteutuksesta vastasi kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelija Sonja Korpi.

Paneelikeskustelu oli osa SeAMKissa syksyllä 2024 alkanutta kirjasto- ja tietopalvelualan pilottiopintojaksoa *Podcast sisällöntuotannon välineenä*. Lukuvuoden kestävän opintojakson aikana opiskelijat perustavat kirjasto- ja tietopalvelualan oman podcast-sarjan ja käsikirjoittavat ja äänittävät siihen kukin jaksonsa. Sarja julkaistaan toukokuussa 2025.

Kuva 1. Opiskelijat Jousia Kormala (vas.), Sonja Korpi ja Milla Hanhikoski valmistautuvat paneelikeskusteluun (kuva: Noora Kivimäki, 2024).

Sarjoja spefin ja tieteen ystäville

Paneelikeskustelun vieraat edustivat keskenään erilaisia kirjastoja ja podcasteja. Inna Muikun *Lohikäärmeradio* alkoi vuonna 2020 fantasiapodcastina mutta käsittelee nykyään laajemmin spekulatiivista fiktiota eli spefiä. “Kuulin aikoinaan ohjeen valita podcastille aiheen, josta voisin puhua tuntikausia, ja niinpä valitsin fantasian”, Muikku kertoo.

Muikku tekee *Lohikäärmeradiota* kollegansa Jonna Bildon kanssa, ja jaksoja julkaistaan kerran kuussa. Jaksot ovat pääsääntöisesti pitkiä, parin tunnin pituisia humoristisia dialogeja. Sarja haluaa erottautua muista kirjallisuuspodcasteista kepeän otteensa avulla. Huumoria käytetään myös markkinoinnissa: Muikku esimerkiksi tekee jaksoista someen meemejä, jotka herättävät spefi-genren ystävien mielenkiinnon.

Kuva 2. Meemejä markkinoinnissa hyödyntävä Muikku suosittelee aloittamaan Lohikäärmeradion kuuntelemisen jaksoista 26 ja 27, joissa keskustellaan inhokkikirjoista sekä fantasiakirjallisuuden nimistä (kuva: Inna Muikku, 2024).

Aleksi Peuran vuonna 2022 perustamassa *Avoimella otteella* -sarjassa taas keskustellaan Helsingin yliopiston avoimista tutkimusjulkaisuista. Peuran haastattelema vieras, käsiteltävä tutkimus ja siten myös keskusteluaihe vaihtuvat joka jaksossa, joten sarjan kohderyhmä on laaja tieteestä kiinnostunut yleisö, erityisesti yliopiston alumnit ja henkilökunta.

Peura pitää *Avoimella otteella* -sarjan tekemisessä siitä, että hän pääsee tutkimaan itselleen vierasta aihetta, johon ei välttämättä muuten paneutuisi. Sarja tarjoaa uusia näkökulmia myös kuulijoilleen. Peura kuvaileekin sarjaansa “sisäänheittotuotteeksi”: se voi herättää mielenkiinnon keskusteluaiheeseen ja saada kuuntelijan lukemaan myös varsinaisen tutkimuksen. Näin sarjalla voidaan samalla edistää tieteenlukutaitoa.

Kuva 3. Peuran lempijakso Avoimella otteella -sarjassa on hyvin onnistunut keskustelu jaksossa numero kolme Pilaammeko meremme merenalaisella kaivostoiminnalla? (kuva: Jussi Männistö, 2024).

Käsikirjoitus- ja editointitaidot tarpeen

Paneelikeskustelussa Inna Muikku ja Aleksi Peura antoivat opiskelijoille vinkkejä podcastien tekemiseen. Sekä Muikku että Peura pitivät jaksojen käsikirjoittamista aikaa vievänä mutta tärkeänä työvaiheena. Vaikka jaksot kuulostavatkin luonnolliselta keskustelulta, ne käsikirjoitetaan tarkkaan. “Hyvin suunniteltu ja viimeistelty käsikirjoitus nopeuttaa jakson editointia”, Muikku kertoo.

Muikku käsikirjoittaa jaksot kollegansa kanssa yhteiseen tiedostoon, johon kirjataan vuorosanat kokonaisina virkkeinä. Peura taas laatii alkujuonnon, keskustelun päättävän kysymyksen ja vieraalle esitettävät keskustelukysymykset luetelmaviivoin. Hän lähettää kysymykset vieraalle etukäteen tutustuttavaksi, vaikka

kysymys- ja sanamuodot harvoin säilyvätkään sellaisina äänitystilanteessa. “Äänitystilanne vaatii improvisaatiota, sillä vieraan puheesta pitää osata poimia asioita, joiden avulla voi edetä keskustelussa”, Peura sanoo.

Sekä Muikku että Peura editoivat jaksojaan maltillisesti, sillä he haluavat niiden kuulostavan aidolta keskustelulta. Esimerkiksi Peura ei yleensä lisää jaksoon jälkikäteen muuta kuin musiikkiklipit ja intron. “Jaksoista voidaan poistaa täytesanoja, mutta muuten vieraiden persoonallinen tyyli saa kuulua”, Peura kertoo.

“Me poistimme aiemmin jaksoistamme mokia ja teimme niistä bloopereita”, Muikku kertoo. Nykyään kömmähdyksiä jätetään kuitenkin mukaan, sillä ne sopivat *Lohikäärmeradion* humoristiseen tyyliin ja lisäävät inhimillisyyttä. “Liian tuotetut ja sliipatut sarjat eivät miellytä”, Peura myötäilee.

Peura ja Muikku kannustavat podcastin tekijää perehtymään tilaan, laitteistoon ja editointiohjelmaan jo ennen äänitysvaihetta. Muikku vinkkaa tekemään ensimmäisestä jaksosta testinauhoituksen, jonka avulla editointiohjelman käyttöä voi harjoitella. Peura taas suosittelee äänittämään jokaisen keskustelijan omalle ääniraidalleen, sillä se tekee editoinnista helpompaa.

“Podcastissa ei ole muuta kuin ääni”, Peura muistuttaa. “Ja kehnoa äänenlaatua ei jaksa kuunnella kukaan”, Muikku jatkaa. Silti editoimaan oppii vain ajan kanssa, ja toisaalta vanhoja jaksoja voi editoida jälkikäteen uudelleen. “Ei kannata luovuttaa siksi, ettei ole parhaita laitteita tai osaa editoida tarpeeksi hyvin”, Muikku sanoo.

Yhdestä asiasta panelistit ovat eri mieltä: voiko oman äänen kuulemiseen tottua? Peuran mukaan editoidessa tulee hyvin tietoiseksi omista maneereistaan. Muikku on editointikokemustensa perusteella eri mieltä: “Omaan ääneen kyllä tottuu!”

Kuva 4. Paneelikeskustelun vieraiden sarjojen Lohikäärmeradio ja Avoimen otteella logot (kuvat: Inna Muikku, Aleksi Peura, 2024).

Noora Kivimäki
viestinnän ja suomen kielen lehtori
SeAMK

Satu Salmela
kirjasto- ja tietopalvelualan lehtori
SeAMK

Kirjoittajat opettavat SeAMKissa kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelijoita ja pilotoivat lukuvuonna 2024–2025 opintojaksoa *Podcast sisällöntuotannon välineenä*. Opiskelijat ovat syyslukukauden aikana tutustuneet kirjastoalan podcasteihin, konseptoineet yhteistä podcast-sarjaa kohderyhmätutkimuksen avulla ja ideoineet omia jaksojaan. Kevätlukukauden alussa opponoidaan käsikirjoitusten ensimmäisiä versioita ja tutustutaan äänitystilaan, -laitteistoon ja editointiohjelmaan. Nauhoitukset alkavat maaliskuussa, ja sarjan julkaisugaala pidetään toukokuussa. Jaksot tulevat vapaasti kuunneltaviksi nettiin, ja julkaisusta tiedotetaan SeAMKin kanavissa myöhemmin.

Tutustu aiheeseen tarkemmin

Paneelikeskustelijoiden podcastit

Helsingin yliopiston kirjasto. (i.a.). *Podcast Avoimella otteella.* https://www.helsinki.fi/fi/helsingin-yliopiston-kirjasto/uutisia-kirjastosta/podcast-avoimella-otteella

Jyväskylän kaupunginkirjasto. (i.a.). *Lohikäärmeradio.* Soundcloud. https://soundcloud.com/lohikaarmeradio*Kirjallisuutta* Cook, I. M. (2023). *Scholarly podcasting: Why, what, how?* Routledge.

Järvinen, J. (2024). *Podcast-opas sisällöntuottajille.* Jyväskylän ammattikorkeakoulu. https://oppimateriaalit.jamk.fi/fi/podcast/podcast/

McHugh, S. (2022). *The power of podcasting: Telling stories through sound.* Columbia University Press.

Nelson, R. J. (2021). Podcasting services in academic libraries: A case study. *College & undergraduate libraries, 27*(2–4), 117–132. https://doi.org/10.1080/10691316.2021.1897722
Peura, A. (2023). Avoimella otteella tieteen puolesta. *Signum, 56*(1), 27. https://doi.org/10.25033/sig.128670

Quicke, R. (2024). *Finding your voice in radio, audio, and podcast production.* Routledge.

Satimus, L., & Siniauer, P. (2021). *Tarinankerronnan taika – Opas radiotyön ja podcastingin maailmaan.* Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. https://julkaisut.haaga-helia.fi/tarinankerronnan-taika-opas-radiotyon-ja-podcastingin-maailmaan/

Smith, D., Cook, M. L., & Torrence, M. (2020). Making disciplinary research audible: The academic library as podcaster. *Information technology and libraries, 39*(3). https://doi.org/10.6017/ital.v39i3.12191